

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és lap tulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.

Társzerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

A lemondott kormány.

Az ország a koalíciós kormánynak április hó 26-án történt lemondásával olyan helyzetbe jutott, a minőben évtizedek óta nem volt.

Nem a krízis és nem a veszély szempontjából tartjuk ezt a helyzetet páratlanul, egyedül állónak ujjabb alkotmányos életünk történetében, hanem a politikai tisztesség és a politikai okosság szempontjából.

Egy kormány, mely sem a király bizalmát nem vesztette el, sem egy nagy parlamenti többségnek a támogatását, lemond, hogy lemondásával megpecsételje álláspontjának igazságát és elejét vegye a párttűsáknak, a politikai helyzetet felforgató harcoknak, melyekből az országra csak nagy kár és tömérdek szenvedés származhatik.

Nem a dicstelen bukás záróténye ez a lemondás, hanem a tisztos önérték és az előrelátó okosság bizonyítéka.

Bízunk abban, hogy a kormány a lemondás ellenére sem távozik helyéről, hanem a helyzet tisztázása után újra a parlament és az ország élére áll s folytatni fogja hasznos tevékenységét, folytatni fogja a közjóra irányuló s hazánk érdekeinek nagy mértékben megfelelő

politikáját. De ha nem így történék, ha ez a kormány végleg kénytelen lenne elhagyni helyét, akkor is a távozása a végzett produktív munkának messze világító jegyében menne végbe.

Hazafiúi belátással, bölcseséggel és ernyedetlen szorgalommal dolgozott azoknak a közhasznú alkotásoknak a létesítésén, melyeket programjába felvett, vagy melyeknek létesítését az ország politikai és társadalmi viszonyai tőle követelték.

Alkotmányunkat ujjabb biztosítékokkal bátyázta körül, melyeknek az erejét még ki nem próbáltuk s így az értékük-ről sem mondhatunk véglegesen kialakult véleményt, de már magában véve az a körülmény, hogy a túltengő főispáni hatalom egy részét a közigazgatási bíróság jogkörébe helyezte át s a hatásköri összeütközések eseteire nézve világosan rendelkező jogszabályokat alkotott, alaposan támogatja azt a feltevést, hogy a miniszteri önkény garázdálkodásának olyan esetei, mint a minők a legutóbbi alkotmányellenes kormányzás alatt előfordultak, többé meg nem ismétlődhetnek.

Közoktatásügyünket előbbre vitte a nemzeti közművelődés nagy céljai felé, s midőn a társadalmi tényezők közreműködésének kereteit meg nem bolygatva,

annak a jövőre nézve is teret biztosított, egyúttal az állam jogos érdekeinek szempontját, talán kissé messzemenő óvatossággal is biztosította. Megcáfolhatatlan tanujele annak az a néhány hét előtt felmerült jelenség, hogy azok a felekezetek, a melyek az ő iskoláikban az államnyelv sikeres tanításának érvényt szerezni nem akarnak, vagy nem tudnak, már azon gondolkodnak, hogy iskoláikat az államnak adják át.

A szociális téren megalkotta a munkásbiztosítást, gondoskodott a mezőgazdasági munkások és cselédek lakásviszonyainak javításáról, rendezte a mezőgazdasági cselédek bérvizonyait és szolgálati helyzetét, kiterjesztvén a gazda kötelességeit a cseléd betegségének eseteire is. Az állami alkalmazottak minden osztályában megjavította a fizetéseket, könnyítvén ezáltal a megélhetés nehézségein, egyes kategóriákban pedig az előléptetést is törvényesen szabályozta.

Gazdaságpolitikai szempontból mindenestre jelentékeny alkotások az iparfejlesztési törvény és az adóreform, melyekhez bár több szempontból hozzáférhetnek a kritikai észrevételek és kifogások, egészben véve ezek a törvények mégis csak üdvös eredményeket fognak szülni; amaz lendületet ad az ipari alapításoknak,

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Lakácsi emlék.

Négy karcsú hárs között
Fehér kápolna áll,
S körötte széles loban
A hangtalan magány.
Jobbra csupa mező
Virágokkal tele,
Balra szédítő mélység
Szakad a földbe le! —
Én kicsi kápolnám
Vajjon látlak-e még?
Vajjon hallja-e onnét
Imámat még az ég?!...
Messze vetett a sors,
Sok álmat feledtem,
Hanem a te képed
Szívenbe tettem!
S érjen akármí vész
Az élet tengerén,
El nem felejtetek!
Bármeddig élek én!...

Simonovászký Annus.

Iszapváros.

Az őz Vulkán fia
Üregében tombolt,
Mikor tüzes agya
Nagy merészet gondolt.
Észbontó látomány
Volt az eszme vége:
Dübörögre, rengve
Forrt a vén föld méhe.
Izzó kénét kevert
Millió titkos kéz,
A föld felett nem élt
Soha ilyen vegyész.
Virág és kődarab
Egybeforvva égtek,
A sírkő meg csontváz
Szentügy értek véget.
Drága kővek, éretek,
Milliót érő fémek,
Gyújtó anyag volt csak
Vulkán szent tüzeinek,
S minden mi a földben
Ocsó volt és drága
Egybe forrt a világ
Örök csodájára.
... S megindult a folyó

Tüzes, kénés árja,
S kivetette sarát
Pöstyén talajára!
Mi van ott a sárban?
Ki megmondhatója?
Tán a beleégott
Vulkán vére volna?
Gyógyít bédát, sántát,
S azt, ki benne izzad...
Ó, boldog vagy Pöstyén,
Amde csupa — iszap!

Vissnyovszky Rezső dr.

Képek a zabori zárdából.

— Irta: Mittuch József. —

I.

Sok század viharzott le azóta az ősi Zabor orma felett, hogy az utolsó *bencések* kivonultak a megszentelt csarnokok boltíves celláiból; elnémult harangjuk, elhalt a zsolozsma jámbor ajkukon s diadalt ült a természet rontó eleme a virágzó életen. Hiába keressük nyomát a régi fészkeknek, eltűnt az, elveszett, mint a kis madár fészke, melyet széjjeltép, elsodor a nyári zivatar. Csak az emlékezet virrasztott a széjjelhányt élet romjain, csak egy-két fakó, elsárgult írág

emez pedig igazságosabb alapokra fekteti a tehermegosztás elvét. A nagyszabású telepítési és parcellázási javaslat, a vízjog szabályozásának tervezete szintén kedvező fényben mutatja be a lemondott kormány gazdasági politikáját.

Emelt homlokkal, a becsületesen teljesített kötelesség tudatával távozhatnak ennél fogva helyéről ez a kormány, mely ma is még osztályosa a korona és a nemzet bizalmának.

De ismételjük, mi bízunk abban, hogy a kormánynak távoznia nem kell. A válságból való kibontakozás útját megjelölte a képviselőház ápril 26-iki ülésében a függetlenségi párt hivatalos szónoka *Hojtsy Pál*, a ki midőn a kormány lemondását tudomásul vette, imígyen nyilatkozott:

„Mi, a függetlenségi párt nem fogunk elzárkózni az elől, hogy segítőkészen nyújtunk ahhoz, hogy ebből a válságból megtaláljuk a kibontakozást... *Sem túlzott követelésekkel*, sem makacs elzárkózottsággal nem fogunk újtába állni a kibontakozásnak...“

Az arany középút, melyre a koalíció szekerét vissza kell terelnünk, tényleg csak ott található meg, a hol sem a túlzott követelés, sem a makacs elzárkózottság nem játszik szerepet, hanem mindenekfelett uralkodik az ország életbevágó nagy érdekeinek szeretete és a politikai belátás, mely a míg az állami önállóság pilléreit erősíti, a lehetőség eseteit is okosan számba veszi.

Az ország kulturális, gazdasági, állami és társadalmi állapotainak, erőviszonyainak *fejlesztése*, lényegére nézve igazi függetlenségi politika, még ha — 67-es alapon történik is az.

Az országos néppárt a kibontakozásra nézve április 26-án tartott értekezletén a következő határozati javaslatot fogadta el:

„Az országgyűlési néppárt csak olyan kibontakozást támogat, mely az *alkotmányos követelményeknek* szigorúan megfelel s az alkotmányos élet feltétlen fentartását biztosítja. A párt elnöksége azon fog fáradozni, hogy a többségi pártokból alakuljon a kormány. Mihelyt az ily kormány alakulása akadályokba ütköznék, az elnökség jelentést fog tenni a pártnak s további intézkedésre utasítást fog kérni.“

Függetlenségi párt-szervezet Nyitra megyében. Vármegyénk függetlenségi politikai körülményei körül azok, a kik már eddig is vezető szerepet vittek a függetlenségi törekvések elősegítésében, egy vármegyei függetlenségi párt-szervezetnek a megalakításán dolgoznak. Célja ennek a szervezetnek — mint a felhívásban olvassuk — az lenne, „hogy a függetlenségi elvek hívei egy táborban egyesüljenek s a külön álló erők megfelelőbb érvényesítésének ezzel is mód és tér nyújtassék.“ Nincs és nem is lehet nekünk egyetlen egy gáncsoló szavunk sem párt-szervezetünk ezen szervezkedéséhez, sőt ha ez a szervezkedés *erőgyarapodást* eredményezne a vármegyei függetlenségi pártnál, annak mi őszintén örülnénk. De éppen ez az, a mit kétségbe kell vonnunk. Mert hát ki és mi akadályozta eddig a függetlenségi politikásoknak egy táborban való egyesítését? Ki és mi akadályozta a függetlenségi erők érvényesülését? Nyilvánvaló, hogy a jelenlegi párt-szövetségi keret a függetlenségi pártokra nézve sem az egyik, sem a másik tekintetben akadályt nem képezett. Annaira nem, hogy ebben a keretben a függetlenségi párt *vezetett* és évek hosszú során át nem volt rá eset, hogy a párt-szövetség másik tagja, a néppárt akár a tisztán vármegyei, akár a vármegyházán tárgyalt országos kérdésekben ezt a vezetést nem akceptálta volna. Vezetett a függetlenségi párt *első szülöttségi* jogon. Az csak természetes, hogy ha egy működési keretben idősebbek és fiatalabbak, tapasztaltabbak és kezdők találkoznak, a vezetés amazok kezébe megy át. A néppárt pedig akceptálta ezt a vezetést, mert ezt minden egyes esetben *elvi megalkuvás* nélkül tehetette. Sőt a két párt között még a *taktikai eljárásra* nézve is mindig teljes megegyezés jött létre. Az a politikus tehát, a ki a függetlenségi táborhoz tartozni akart, odatartozhatott *eddig is*; az a függetlenségi politikus, a ki a vármegyei életben az ő

politikai elveinek megfelelő állásponton érvényesülni akart, érvényesülhetett *eddig is*. Ez okból nem igen tudunk hinni abban, hogy az új párt-szervezetben a függetlenségi erők tömörítése és hathatósabb érvényesülése nagyobb sikereket fog eredményezni.

Szükségessé vált tartottuk ezeket megjegyezni, hogy a jogosultságunk meg a látszatától is megfosszuk azt a feltevést, mely az új párt-szervezés alkalmából könnyen keletkezhetik, mintha Nyitra megyében a függetlenségi politika nagyobb mérvű és sikeresebb érvényesülésének a közös ellenzéki, vagy mint jelenleg nevezzük a párt-szövetségi keret lenne az akadálya.

Hozzászólás a m. kir. Kuria egy kath. iskolaügyben hozott ítéletéhez.

II.

Az ügy érdemére nézve a felek előadásából kétségtelen, hogy a kereset tárgyává tett ingatlan 1843-ik évtől kezdve mindig, és most is iskola céljaira szolgált, és nem vitás az sem, hogy az ezen ingatlanon levő iskola az 1868. XXXVIII. t.-c. életbeléptétől 1893-ig (1903-ig) mint róm. kath. hitfelekezeti iskola részben az iskolai alapítványok jövedelméből, részint a tanulók tandíjaiból, részben pedig az alperesi község által tartott fön, és hogy ez időben a kath. hitközösség mint ilyen ez iskola fön tartásához mivel sem járult. *Az iskolának mint intézetnek a hitfelekezeti jellege azonban független az iskolának mint ingatlan dolognak a tulajdonjogától*, miért is a kereseti ingatlanon levő iskolának mint intézetnek említett hitfelekezeti jellegéből nem állapítható meg az, hogy ez az ingatlan a báni róm. kath. egyház tulajdona, és ennek folytán *a tulajdonjogának kérdése az említett a hitfelekezeti jellegtől függetlenül tisztán a magán dologi jog alapján bírálendő el.*

E részben nem bir jelentőséggel az, hogy magára az iskolára mint intézetre róm. kath. jellegű alapítványok tettek, mert ezek az alapítványok magától az ingatlantól függetlenek, azok most is meg vannak, és sem a felperestől, sem azok rendeltetésétől az alperes által el nem vonattak, s így azok a kereseti ingatlanok tulajdonjogát egyáltalán nem érintik.

Erre a tulajdonjogra nézve kétségtelen, hogy ennek az ingatlannak a telkét — amely a keresethez B. a. csatolt okiratban jelzett ingatlan a B. a. és a 4. sz. a. okiratok tartalma szerint nem azonos — még 1843-ban csere útján, de 400 ft. ráfizetéssel az alperes szerezte meg, és ugyanakkor erre a telekre az iskola épületét is maga az alperes emelte.

Igaz ugyan, hogy az egész építkezésnek 5532 fton tevő költségében benne van az az 1671 ft. is, a mit az akkori róm. kath. plebános adományokból beszédett, ez a körülmény azonban a

regél nekünk a késő nemzedéknek edes-bus, titokzatos hangján megkapó meséket a régi pusztulásról, mely halált hozott a viruló életre.

De jött a kikelet. Megelevenedtek a régi megszentelt helyek. A régi romokon új élet fakadt. Sürgés, forgás támadt a lombsátras Zobor beszögellésében, közel azon helyhez, hol a jámbor hagyomány szerint Nyitra szentje töltötte napjait, közel azon kristályforráshoz, melynek bugyborékoló, tiszta vize ma is oltja szomját az odavetődő elfáradt vándornak.

Kopácsolás, fejszecsapás hangja felriasztotta a sűrű erdők nesztelen viszhangját, beszéd, ének szó hangja járta be a százados erdők mélyét s a fölvert vad, a fölrebbent madár kíváncsian nézte mi történik itt, az ő kizárólagos birodalmában, hol eddig végtelen csönd és béke honolt minden tájon.

A városból is kijött egy-két kíváncsi vándor, hogy lássa a fészket, melyet nemes szívek, ügyes kezek összerakosgatnak a nemsokára bevonuló fehér, néma barátoknak. S szemlátomást nőtt, terjedt a fészkek, hogy befogadhassa várva-várt, néma fiait.

A közbejött kegyetlen zivatar szétszórta ezeket is, mint az elődöket s a fönmaradt boltívek alatt nem harangszó s ima szava zsong fe-

lénk, mint hajdan az élet derekán, nem a zsolozsmának méla hangja verődik vissza a megbarnult, ősi falakról, hanem nyomasztó némaság úti föl tanyáját a megszentelt helyen.

Nyáron, midőn a tüzes nap verőfényében lekonyul a virág sokszínű szirma s a tikkasztó hőségtől bágyadtan meg-megremeg a szellő forró lehellestől a vén tölgyek lombszövevénye jökedvű kirándulócsoportok meglátogatják e remek pontot, hogy itt a szabad ég alatt az illatos pázsitban, a terebélyes fák enyhethető árnyában élvezzék gyönyörtelent a szép természetet.

Kacaj, énekszó kél a magányos helyen — zsongó élet nyüzsg a méla romok között.

Egyik-másik oda ül a leszakadt mohos köre s elmélázik, elgondolkozik a mulandóságon, melyről minden talpalatnyi hely beszél.

Lelki szemével belepillant a mult idők ködébe, föllebbenti a lepergett évszázadok titokzatos fátyolát s a romok benépesednek facipős, csuklyás, néma alakokkal... hallja az imára hívó harang szavát... árnyak suhannak el mellette nesztelenül... nagyot nyikorog a templom vaspántos ajtaja s hallja a fölcsendült szent ének hangjait, melybe beleszól az orgona mélabús futama...

Fölrezen... elsuhannak az álmoképek s

ott látja a valót, az enyészetet, a régi élet temetőjét. Hiába, az ember keresi a multat, böngészi a titokzatos, iparkodik eloszlatni a mult ködfoszlanýait.

Hát hogýne érdeklődnék azon romok iránt, melyeket az idő vaslaga szemeláttára törmelékke őrol, melyek között hajdanában menhelyet találtak a titokzatos, néma barátok?

Minden zug, minden félredobott kő egy-egy mesét mond kíváncsi lelkünknek, csak meg kell érteni annak titkos szavát.

A fönmaradt és az omladozó falak, a még most is legalább romjaiban látható célszerű elrendezés, a köröskörül elterülő térségnek minden legcsekélyebb emléke eszünkbe juttatja, hogy remek helyen, remek magányba vonultak azok, kik lelkük üdvét keresve lemondtak a csalfa világ hiú örömeiről, hogy itt közelebb az éghez, megtisztult lélekkel egyedül Istenüknek szenteljék a földi lét rövid napjait.

Azóta a közeli környék falvakkal, a kolostor alatt elterülő hegy villákkal népesedett be, de a régi romok felett még ma is ül a magány nyugalmas csendje s a lombos erdő az ő dús növényzetével, az egész tájat átölelő karjaival még ma is ezen a helyen teremti meg Nyitra egész vidékének legszebb költészetét.

tulajdonjogra nézve azért nem jelentős, mert egyfelől az 1671 ft-nak a legnagyobb része báró Sina 1000 ft-ja stb. nem róm. kath. hitfelekezettől származik, és mert másfelől az síncs bizonyítva, hogy az adományok nem az építkező alperes, hanem kifejezetten a róm. kath. hitfelekezet részére tetettek volna, a minthogy ez kizártnak is látszik, miután a tanuk vallomása szerint az iskolát más hitfelekezetek is igénybe vették.

A dolog ilyen állásában a kereseti ingatlanok tulajdonosul eredetileg is az alperes jelentkezik, hogy pedig alperes ezt a tulajdonjogát utóbb sem vesztette el, abból következik, hogy a további építkezést is az alperes teljesítette, a javításokat alperes eszközölte, és az iskolának utóbb 5000—6000 kor-ig emelkedett költségét az alapítványokból származó jelentéktelen jövedelmét és a tandíjakat maghaladó részében egyedül alperes viselte, és hogy az ingatlanok egy részét alperes adta bérbe, illetve haszonbérbeadás útján értékesítette.

Mind ehhez járul, hogy a kereseti ingatlanok tulajdonjoga is mindig az alperes javára volt a telekjegyzőkönyvben bekebelezve, s felperes, illetve elődje, a kiknek erről tudomással kellett bírniok, ezt a jogállapotot több mint ötven éven át törték.

Ezek szerint felperes a kereseti ingatlanra vonatkozóan vitatott tulajdonjogát be nem bizonyítottán, őt az alsóbíróságok ítéleteinek megváltoztatásával keresetével elutasítani s mint pervezettét a felmerült költségben is marasztalni kellett. Kelt Budapesten 1909. febr. hó 16. napján. Bernáth Géza s. k. Stand Lajos s. k. előadó. A hivatalos másolat hitelével. Dr. Ranyik Károly s. k.

Mi a jogkereső közönség közmegegyezésére magas érdekei szempontjából meghajlunk a bíróság ez ítélete előtt — de, bármennyire is tiszteljük az eljáró bíróság meggyőződését és jóhiszeműségét, le nem mondhatunk azon jogunkról, hogy ez ítéletet a közvélemény ítélőszéke elé ne állítsuk — és pedig annál kevésbbé, mert a peres tárgy nem egy marán személy ügye, a mint azt a bíró contemplálni látszik — midőn azt a fenti indokolásban tisztán a magán dologi jog alapján elbírálandónak véli — de egy közügy — az egész kath. egyház, illetve egy több ezernyi kath. hitközség közügye — fenállásának életkérdése, melynek védelmére minket hivatásunk lelkiismeretben kötelez. E jogvédelemre provokálva érezzük magunkat maga a Nmgú m. kir. Kuria által, a mely a mi tulajdonjogunkat maga védi, midőn 1882 május hó 16-án 766. sz. a. és 1882 okt. 12-én 229. sz. alatti döntvényeivel az ott fenforgott hasonló vitás-peres esetekben kimondotta, hogy az iskolai ingatlan oly esetekben, a midőn az 1868 évi. 38. t.-c. életbeléptekor az illető községben a róm. kath. hitfelekezeti iskolán kívül más iskola nem létezett — ugyancsak a róm. kath. hitfelekezeti iskola tulajdonát képezi.

Hogy történhetett tehát, hogy ezen legmagasabb jogszolgáltatási fórum néhány év múlva saját döntvényével ily homlokegyenest ellentétes ítéletet hoz? Jogalapot talált erre tán az 1907. évi XXII. t.-c-ben? Korántsem. Hisz ez az iskolai törvény a kath. egyház iskoláinak tulajdonjogát, jogi statusquoját nem érinti, mert ezt az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 25. §-a rendezte, midőn kimondotta: *egyáltalában nem tekintetnek ezentúl felekezeti iskoláknak azon tanintézetek, melyek községi vagyontól és jövedelmektől a község összes tagjai által felekezeti költség nélkül tartatnak fenn.* Logikai és a törvény szellemének megfelelő folyamánya tehát e törvénynek az, a mit a fentemlített és felmerült vitás esetekben a Nmgú m. kir. Kuria is jogi érvennyel kimondott, hogy t. i. azon iskolák, melyek az 1868. évi XXXVIII. t.-c. életbeléptekor felekezetieknek találtak azok, mint a felekezet tulajdona tekintessenek, akár tisztán hitközség, akár vegyesen a politikai község által építették volna. Jelen esetben tehát az iskola tulajdonosát maga ez a törvény állapította meg és csak annak a további fentartására mondotta második kekezésében, *hogy ezt a polgári községek ha úgy akarják felekezeti jellege és szellemében tovább is fentarthatják,* ugyanazon törvény 10. §-a értelmében szabadságot jogot adván neopktatási tanintézeteket a törvény által megszabott módon felállítani és fentartani a házában létező hitfelekezetek, társulatok, egyesek *községek* és az államnak. E törvény világos rendelkezése szerint tehát Bán politikai községnek, mint már fentebb említettük, joga volt a kérdéses iskolától a további fentartási költséget megvonni, de korántsem mint maga tulajdonát lefoglalni, mert a tulajdonosát már a fenhivatott törvény és ennek

alapján a Nmgú m. kir. Kuria döntvénye már megállapította, hasonlóan az 1791. évi 26. §. t.-c. értelméhez, midőn sok jogtalan foglalás és bitorlás után a katolikusok és protestánsok közt dúló viszálykodás miatt helyreállítani akarván a vallásbékét kimondotta: *a mit a kath. egyház és a többi bevett hitfelekezetek mostanáig mint tulajdon birtokolnak, azt továbbra magukénak vallhatják, vagyis a béke kedvéért a törvényhozás a „statusquot“ törvényesítette.*

A magas Kuria tehát szóban levő ítéletével letért a törvényes alapról, midőn a „statusquo ab ante“-t, *törvényesen szerzett jogot ignoválva* az 1868 t.-c. után bekövetkezett statusquo joga, alapjára helyezkedve ítelt, megfélekedve arról, hogy 1868 előtt csak hitfelekezeti iskolák voltak és a közsöket, vagyis községeket csak az 1868. törvény 10. §-a hozta létre és ítéletével önnön döntvényét cáfolta meg.

Mihálik József.

(Folyt. köv.)

Tanügy.

A nagy-tapolcsányi r. k. el. iskoláról.

Irta: Hollady Jenő.

IV.

A telekszerzés ügye körül szüntelenül föl-fölmerülő akadékoskodás, érdek összeütközés részben rosszakarat is okozta azt, hogy az ügy minduntalan megfeneklett s én újból kezdek a munkát, a gondot.

A rendi előjáróság látván, hogy az egy évre kitölt halasztás sem vezetett eredményre, 1908. évi augusztus hó 18-án az it alkalmazva volt apácákat máshová helyezte át. S akkor akadt egy lelketlen lázító, a ki a nép közé dobta azt a jelszót, „hogy ennek a plebános az oka“ s csak a jó Isten tartja számon, mennyi meghurcoltatásnak voltam e miatt kitéve, úgy hogy lelkem keserűségében kénytelen voltam ezt egyházi főhatóságomnak is panaszképpen följelenteni. Birom azonban a rendi Előjáróság írásbeli ígéretét, hogy *még több nővért*, a mennyi szükséges lesz, kapunk ide, mihelyest az új iskola az apácakalással felépül.

Fentvázolt tervem igazol engem minden jóakarátú ember előtt, hogy az eszközök elégtelensége folytán lehetetlenné vált fiúiskolát beszűntetve, *tisztán kath. leányiskolát* akarok, apácák vezetése alatt, mert meggyőződésem az, hogy olyan a társadalom, a minővé azt a nők alkítják át.

Megjegyzem, hogy ezen iskolaügy minden mozzanatáról informálva van egyházi hatóságom is s minden a mit cselekszünk, annak *tudtával és engedelmével* történik.

Végül még egyet. A dolog nem értésének minősitem azon időnkint meg megjelenő hírlapi közleményeket, a melyek ez ügygel foglalkoznak; mert a helyett, hogy egészséges tervekkel állanának elő, utópiákkal telítik hieim lelkét, azokban ellenem szítják a bizalmatlanságot s ez által megbénítják tetterőmet, a melylyel a kath. iskolának még megmenthető részét megmenteni egyedül gondolom.

Ezeknek a talán jóakarátú, de a felelősséget nem viselő kritikusoknak azt mondom: jöjjenek hozzám, kérjék el tőlem a fentebbiekre vonatkozó s kezeim között *levő okmányokat* s győződjének meg azokból az igazságról. Ezentúl pedig derűre-borúra ne kritizáljanak. Bennünket, papokat, úgy is eleget támad a világ. Legalább mi kíméljük egymást kölcsönösen s ily hírlapi polemiákkal ne dokumentáljuk, hogy mennyire nélkülözük a szeretet szellemét.

Kijelentem, hogy ezentúl velök szóba nem állok, a hírlapi polemia terére őket nem követem; tanácsaikat azonban, minthogy a mindentudóságot magamnak nem vindikálom, szívesen elfogadom, még ha azokat hírlapokban nem is közlik.

Ne tekintsek a saját véleményöket minden felett álló zsinórmértéknek ezek a jó urak, a kik talán figyelembe vehetnek azt is, hogy a parochia

házát közel 4200 korona költséggel sajátomból lakhatóvá tettem, az ótemetői templomot 1090 koronával befedtettem, a sokszor szóvá tett vasutementi temetőre 1873 koronát gyűjtöttem, a plebánia kertet 1400 korona költségen ugyancsak a sajátomból bekerítetttem s a gazdasági épületek jökarban tartására most már három évben, évenként 900 koronát költök és ugyanannyit szándékozom még költeni 6 éven keresztül. Hát uraim: vessék össze plebániam jövedelmeit s számítsák ki, hogy vajjon többet tehettem-e még?

A tanácson kívül tehát legyenek szívesek a tisztelt hírlapi tudósító urak adni *még pénzt* is s meglehetnek győződve, hogy nem egy szerény népiskolát építék ide, hanem még egyetemet is.

Addig azonban ne mérgesítsék el az ügyet, hanem inkább segítsenek, támogassanak a számtalan akadály elhárításában.

(Vége.)

Ujdonságok.

Lapunk mai száma a nyomdászok május 1-i munkaszünete miatt egy nappal korábban jelenik meg.

Fehér május — vörös május.

Nem gyűlöletre, hanem szeretetre van tekintve az emberi sziv. A gyűlölet embertelenné teszi az embert, rideggé, visszataszítóvá teszi szivét; a szeretet emberi nemességet ad az embernek, szivébe melegítő tüzet és vonzóerőt önt.

Szeretet nélkül az ember nem ember, azért az igaz vallásnak, melynek célja az ember az Istenhez vezetni, őt az Istennel összekapcsolni s így boldoggá tenni, egész világát a szeretetre kell építenie.

A kereszténység világa valóban a szereteten alapszik. Azért támogatja Krisztus vallása olyan hatalmasan az emberi szívet a szeretet műveiben.

Május havában, a mikor az ember gyönyörködik a nyíló bimbóban, a pazar kezű természet fakadó életében, örül a fénysávós rezgő légnek és a zengő madárdalnak, ebben a hónapban, mely a természet költészetének legszebb, legregekebb alkotása: az egyház is meghatványozza életét a szeretet körében. Az egyháznak is van ilyenkor új gyönyöre és új öröme.

Szívéből bimbót fakaszt annak, a ki a világot az élet bimbójával örvendeztetie meg; dalt zeng annak, a kitől az üdvösség alleluja dalának szerzője született.

A természet májusának mindene: a virág. Az egyház májusának mindene: Mária. Mind a kettő azért kedves, azért becses, mert életet fakasztanak.

Az egyház a természettel, a vallás a szívvvel frigyre lép. Mind a kettő gyönyörködik és örül, mert mind a kettő szeret.

Ez az igazi, ez a nemes és fenséges költészet, *fehér május* költészet.

A míg az emberi sziv szeretni fog — pedig örökké fog — mindaddig kedves lesz neki a fehér május. Csak ha kihülne a szeretet mélyes kőhője, csak akkor hajlana a világ a *vörös május* felé.

De akkor vége is volna — az embernek.

† **Tavarnoki báró Stummer Ágoston.** Az egykori gróf Berényi-féle birtokok ura, tavarnoki Stummer Ágoston báró, valóságos belső titkos tanácsos, a II. oszt. vaskoronarend lovagja, nagyiparos és nagybirtokos, a Stummer Károly-cég főnöke f. é. április hó 26-án életének 82-ik évében Bécsben elhunyt.

Báró Stummer Ágoston néhány nap előtt betegedett meg tüdőgyulladásban s bár családja és a legnevesebb bécsi orvosok minden emberileg lehető elkövettek a nagybeteg báró súlyos állapotának enyhítésére, a veszedelmes jellegű kórral szemben a katasztrófát elhárítani nem voltak képesek.

Az elhunyt főúr ősi magyar birtokot szerzett meg s azon a mi a gazdasági szervezést és vezetést illeti, úgy gazdálkodott, mint a hogy a magyar uraknak gazdálkodniuk kellene. Szorgalom, személyes utánjárás, takarékoság, a mezőgazdaságnak a gyárparral való összekapcsolása, ipari és kereskedői szellem, a vagyon gyarapítására irányuló állandó törekvés, józan, mértékletes életmód, kimért keretek közé szorított költségek: ezek voltak báró Stummer Ágoston gazdasági erényei, melyeknek szerzett vagyona megsokszorosítását köszönhette.

A hol ezekkel az erényekkel még azok a fényes tulajdonságok is párosulnak, melyeket olyan gyakran találunk meg a született magyar uraknál: a nagylelkűség és a közcélok szeretetében s felkarolásában nyilvánuló áldozatkészség, a népönzetlen szeretete, érdekeinek gondviselése és előmozdítása, öntudatos s büszke politikai hitvallás, gyengéd és hűséges ragaszkodás az ősök vallásos hite- és kegyeletéhez: ott azután a magyar földesúrnak mintaképét bírjuk.

Hasznos tanulságokban gazdag minden olyan, az országba átléptelt élet, mint a minő volt a báró Stummeré. Magyar birtokos osztályunk sokat tanulhat belőle s ha e mellett megőrzi nemzeti jó sajátosságait is, akkor nem lesz olyan ritka az a kivánatos magyar típus, mely a magyar földön a báró Stummerék gazdasági érzékével s a magyar magnások nobilitásával fejt ki gazdasági tevékenységet.

Az elhunyt bárót gyászolja neje szül. Melchior Betti, leányai: özv. tavarnoki báró Hardt-Stummer Albertné, tavarnoki és buchenrodei báró Haupt-Stummer Lipótné, továbbá veje Haupt-Stummer Lipót báró és sógora tavarnoki Stummer Sándor báró.

A temetés április hó 28-án ment végbe Bécsben, a honnét a tetemet Favarnokra szállították s itt április hó 29-én délután az egész környék nagy részvétele mellett a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

A halott lelki üdvéért az engesztelő szent mise áldozatok május hó 3-án délelőtt 10 órakor a nagyapócsányi, úrminci, závadai, prasiczi, kisvendéghi, továbbá a mislitz-i és lodenitz-i kegyuri templomokban fognak a Mindenhatóknak bemutatni.

Nyugodjék békében!

Személyi hír. Dr. Kovács Pál az érsekújvári kerület orsz. képviselője április hó 28-án városunkban tartózkodott.

Miksz Ferenc posta-távirda főfelügyelő 40 évi szolgálati jubileuma. Szép ünnepségekben volt része a helybeli posta-távirda hivatal személyzetének azon alkalomból, hogy mindnyájuk tiszteletének és ragaszkodásának örvendő főnökük e hó 25-én töltötte be lankadatlan szorgalommal teljesített 40-ik szolgálati évét.

A hála és tiszteletnek csak legcsekélyebb jelét szolgáltathatta a tisztikar, altiszt-i és szolgaszemélyzet, midőn ezen emlékezetes nap megünnepléséről meg nem feledkeztek.

Az ünnepség díszének emeléséhez hozzájárult az, hogy egy a pozsonyi igazgatóság, valamint a kerület több hivatala képviseltette magát.

F. hó 24-én délután a pozsonyi p. t. igazgató képviselője Rentmeister Károly p. t. titkár vezetése mellett a tiszt-i személyzet megjelent főnöke előtt, hogy impozáns formában jelét adja, mennyire méltatja érdemeit. Itt Rentmeister titkár szép szavakkal emlékezett meg azon érdeméről, melyeket a nyitrai hivatal főnöke, mint az intézmény tisztviselője hosszú szolgálati ideje alatt szerzett, tolmácsolván baksai Sohár Pál igazgató s a vezetése alatt álló igazgatósági személyzet üdvözlését és jókívánatait, majd átnyújtván az igazgató által kiállított emlékiratot, a jubiléum elterjesztésével fejezte be szavait.

Miksz főfelügyelő könnyekig meghatva válaszolt az üdvözlésre megígérve, hogy a jövőben mint eddig is kiérdemelné igyekszik azt a becsületet, melyet felettes igazgatósága vele szemben minden időben tanúsított.

A hivatali tiszt-i személyzet nevében Lággyi József p. t. v. főtiszt üdvözölte főnökét, átnyújtva azon szép ajándékot, melylyel a tisztikar ezen alkalommal meglepte. Azután Kertész Gyula p. t. v. főtiszt meghívta a jubiléum tiszti személyzet által ezen alkalomra a helybeli pályaudvari vendéglőben rendezett társasvacsorára.

A tisztikar üdvözlését megelőzőleg az altiszt-i és szolgaszemélyzet tisztelettel főnökénél s szónokuk átnyújtotta az általuk ezen alkalomra vásárolt és tiszteletük jeléül szolgáló díszes virágcsokrot.

Este a jubiláló társaság főnöke családjával és néhány vidéki hivatal képviselőivel a pályau-

dvári vendéglőben gyűlt össze. A banketten ötven személy vett részt.

Az első fogás után Rentmeister titkár szép pohárköszöntőt mondott a jubiléumra és családjára, majd Kertész Gyula főtiszt üdvözölte a személyzet nevében.

Még néhány pohárköszöntő elhangzása után vig cigányzene mellett kezdődött a tánc, mely a társaságot reggelig ott marasztotta.

Ezzel befejeződött volna ama napról való megemlékezés, ha az ünnepség maradandó emlékei úgy a jubiléum, mint kartársai szívében tovább nem élnek. De tudja mindenki, hogy mit jelent az, hogy valaki oly pályán, mint a minő a posta és távirda intézményben viselt tisztség, mennyi fárasztó és idegölő működési kört nyújt annak, ki hosszú évek során szolgálja becsülettel az intézetet, kenyéradója jóhírnevének fenntartására s a közönség érdekeinek megvédésére. Nem lesz talán érdektelen közölni a jubiléum életrajzának leírását, ki a nyitrai társadalom közbecsülését méltán kiérdemelte.

Miksz Ferenc született 1845-ben Rózsahegy Liptómezőgyében. Gimnasiunai érettségi vizsgájának letételével 1868-ban a jogi pályára lépett, mely közben a távirdai tanfolyamot is hallgatta. A távirdai tiszt-i vizsga letétele után 1869-ben Zsolnára nevezett ki, hol 1869 apr. 25-én letette a hivatali esküt. Majd onnan 1871-ben Budapestre helyeztetett át, hol sikerrel letette a főtiszt-i vizsgát. 1874-ben főnöki minőségben a zsolnai távirda hivatal vezetésével bízott meg. 1879-ben Rózsahegyre volt áthelyezve, ahol Baross ministersége alatt 1888-ban átvette az egyesített posta és távirda hivatal vezetését, amikor előzőleg vizsgázott a posta szakmából. Majd 1888-ban a trencsényi és 1893-ban a nyitrai posta-távirda hivatal vezetésével lett megbízva. Főtiszt-i 1886-ban, felügyelővé 1893-ban és főfelügyelővé 1909-ben nevezett ki. Állami szolgálatban 40 és főnöki minőségben 37 évet töltött.

Tehát 37 éven át exponált állásban töltött pályafutását méltán vélte megjutalmazni a pozsonyi p. t. v. igazgató, midőn alábbi okirattal ajándékozta meg.

12245/909. M. kir. posta- és távirdaigazgatóság Pozsony.

Nagyságos

Miksz Ferenc úrnak

m. kir. posta-távirda főfelügyelő, hivatal főnök

Nyitra.

Főfelügyelő úr most tölti be állami szolgálatának negyvenedik évét.

Ez időnek túlnyomó részét — harminchét évet — hivatalvezetői hatáskörben töltötte el és ezen munkakörében nemcsak hosszú gyakorlat által, edzett szaktudásával, az intézetnek hasznos szolgálatot tett, hanem lankadatlan szorgalmával előjáróinak elismerését megszerzte és humanus gondolkodásával alárendeltjeinek szeretetét vívta ki, de e mellett is mindenkor állomás helyein a társadalom minden rétegének osztatlan becsülése kísérte Önt.

Főfelügyelő úr tehát, fölemelt fővel tekinthet vissza életpályájára és midőn ezen alkalomból szívélyesen üdvözlöm, kívánom, hogy a Gondviselés kegyelméből még hátralévő életidejét erőben és egészségben családja öröme és a posta-távirda intézmény hasznára közbecsülésben töltse el.

Pozsony, 1909. április hó 24-én.

Baksai Sohár Pál s. k.

m. kir. posta- és távirdaigazgató.

Buzdításul szolgálhat ez fiatalabb kartársainak, de magának a jubiléumnak is, hogy pályafutását 40 évi szorgalmas munka után is folytassa az intézmény mai magas és az egész világ által csodált színvonalának megtartására s a nyitrai közönség érdekeinek további megvédésére. Fogadjon ezen ritka szép alkalomból szerencse kívánatainkat!

Az esztergomi egyházmegyéből.

Kottvan Pál viténczi káplán Márianosztrára küldetett segédlelkésznek; Falath Ágoston volt galgóczi káplán, ki egységének helyreállítása céljából ideiglenesen nyugdíjaztatott, ismét Galgóczra küldetett káplánnak.

A honvédség köréből. A király Lóskay Gábor vezérőrnagyot, a kassai III. honvéd kerület parancsnokát altábornaggyá nevezte ki. Lóskay Gábor mint dandárparancsnok éveken át tartózkodott városunkban, a hol szíves és előkelő modorával nagy kedveltségre tett szert. Előléptetése nyitrai ismerősei körében a régi emlékek kapcsán kétségkívül örömet fog kelteni.

Csáp Miklós dr. I. oszt. főtörzsorvosnak, a székesfehérvári V. honvédkerület egészségügyi főnökének, a ki régebben szintén Nyitra lakott a király a Ferenc József-rend tiszt-i keresztjét adományozta.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Miksz József és Miksz Józsefné szül. Bocsek Irén okleveles tanítót, illetve tanítónőt a kiszucauhelyi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, illetve tanítónővé nevezte ki.

A m. kir. honvédség tényleges állományában a király a vezérkari testületben Tombor Jenő főhadnagyot századossá nevezte ki.

Előléptetés. Bóna Károly J. nyitrai m. v. állomás felügyelő a 9-ik fizetési csoportnak 3-ik fizetési fokozatából e csoport 4-ik fizetési fokozatába lépett elő.

Hymen. Peczkó József érsekújvári kir. járásbírósi albiró április hó 24-én Érsekújvárott, a szent Ferenc-rendiek templomában örök hűséget esküdött Ildányi Mariska úrhölgynek. Az esketési szertartást Ehrhardt Viktor érsekújvári esp. plebános végezte. Mint tanúk Szirányi György kir. táblai bíró és Prets Gusztáv cs. és kir. főhadnagy szerepeltek. Koszorús lányok voltak Ozorai Zizike és Mariska, vőfélyek dr. Majthényi József és Szirányi Ernő.

A nyitrai ipartestület az önálló bankért. Mérey Lajos, a nyitrai kerület képviselője, a nyitrai ipartestületől ezt a levelet kapta: 147/909. Nagyságos Mérey Lajos urnak, orsz. képviselő, Budapest. Általánosan tudva van, hogy több hazai ipartestület a magyar nemzeti bank felállítására mellett állást foglalt s ez ügyben a magas kormányhoz kérvényt intézett. Testületi előjárásunk a nemzeti önállóság eszméjétől áthatva, a magas kormányhoz kérvényt nem intéz ugyan, de a hazafias mozgalomhoz minden tekintetben csatlakozik s ez uton legmélyebb tisztelettel és alázattal felkéri Nagyságot, mint a nemzeti küzdelem egyik legbuzgóbb és elveinél fogva igaz becsületességgel küzdő és kiváló harcosát, hogy Bécs minden fondorkodásainak szilárd ellentársa, a halogatásba és félremlő szabályokba bele ne egyezzen, hanem bizva nemzetünk őserében, igazaink mellett kitartással és hűen tartson ki. Ez irányban óhajainkat és kívánásainkat röviden egybefoglalva, mely alázattal kérjük tehát, hogy a magyar nemzeti banknak már 1911. évben való felállításáról a törvényjavaslat benyújtását sürgetni s méltányos követeléseinket bármilyen érvenyre juttatni méltóztatassék. Ragaszkodásunk és mély tiszteletünk kifejezése mellett maradunk Nagyságnak

Nyitra, 1909. április 21-én

Massányi József s. k.
ipart. jegyző,

Unzeitig József s. k.
ipart. elnök.

Az Egyházi Zeneegyesület közgyűlése. Csendben, feltűnés nélkül, szívesen működik városunkban az Egyházi Zeneegyesület, az egyedüli testület, mely Nyitra a komoly zene szolgálatában áll. Ezen minőségében valóban megbecsülhetlen szolgálatokat tesz a kulturának, a zenei izlés fejlesztésében és helyes irányba való terelésében pedig valósággal missiót teljesít. Igaz ugyan, hogy hatása csak szűkebb körben érvényesül, mert zenei produkcióit majdnem kizárólag a Kath. Kör közönsége elvezi, azonban tekintve azt, hogy a Kath. Kör ugyszólván gócpontja a nyitrai társaséletnek, az Egyházi Zeneegyesület működése korántsem mondható meddőnek. Az év folyamán pedig a nagyközönségnek is több ízben volt alkalma az egyesület működéséről és haladásáról meggyőződést szereznie az egyházi vagy világi hangversenyek alkalmával, melyek a legnagyobb mértékben nyilvános jellegűek és így bárki által könnyűséggel hozzáférhetőek voltak.

Apr. hó 24-én tartott közgyűlésén az egyesület mult évi működéséről adott magának számot es egyuttal széles kontúrokban a jövő szezon munkaprogramját is vázolta. Az ülést Kútvaszer István elnök nyitotta meg, közvetlen szavakkal rámutatva ama feladatokra, melyeket az egyesület az egyházi és világi zene fejlesztése és népszerűsítése terén maga elé tűzött. Kérte a tagok további odaadó ügyszeretét és lankadatlan buzgalmát, mely nélkül komoly sikerekre az egyesület nem tarthat számot. Majd Terebesy János titkár az egyesület mult évi ténykedéséről számolt be, a miből kitűnt, hogy az egyesület a Kath. Kör minden egyes felolvasása és estélye alkalmával legalább 2, de egyes alkalmakkor 5-6 programszámot is kitöltött zene, illetőleg énekelő adásokkal. Azonkívül pedig nagyszabású egyházi hangversenyt rendezett a Ferencrendiek templomában, közreműködött a nőegyesület és az ajkai szerencsétlenek javára rendezett hangversenyeken, valamint a FMKE Kresz hangversenyén is. A titkári jelentés tudomásul vétele után az indítványok során Schmidt Leó szólalt fel. Mélyreható

fejtegetés kapcsán azt tanácsolta, hogy az egyesület tartózkodjék a túlgyakori szerepléstől, mert ez csak elvonja a komoly, elmélyedő munkától és felületes, csupán a külsőségeknek dolgozó ténykedéshez szoktatja. Tanácsolja továbbá, hogy a tanulás ne terjedjen ki kizárólag a gyakorlati zenére vagy énekre, hanem elméleti — vagy a zenefortélemből vett tárgy előadások is élénkítsék az egyesület működését. Az ily előadások esetleg a közönség részére is rendezhetők. Ludítványozza azonkívül, hogy az egyesület céljának és alapszabályainak megfelelőleg a liturgikus istentiszteleteken is működjen közre, hogy a hívőknek alkalmuk legyen az egyház óhajának és szellemének teljeseen megfelelő zenét is hallani, a miben egyébként Nyitrán sajnos kevés részök van.

Az indítványokat a közgyűlés nagy lelkesedéssel vette magáévá és az elnök kijelentette, hogy a jövőben a vezetőség figyelve az egyesület ily irányú vezetésére is ki fog terjedni. Majd pedig elhatározta, hogy a nyár folyamán a zongorát és a harmóniumot megjavíttatják, ezentúl senkinek semmi célra ki nem kölcsönzik, az egyesület részére az Egyházi zeneközönyt megrendelik és a jövőben az egyesület működéséről munkanaplót vezetnek. Végül a közgyűlés jegyzőkönyvében mondott köszönetet fűzött az elnöknek, a tisztikarnak, a választmányának és külön *Stelka* Teofil karnagynak, kinek az összes sikerek és eredmények elérésében országrészt jutott és aki erőt, időt sőt anyagi áldozatot sem kímélve fáradozott azon munkálkodott, hogy az egyesület minél kihatóbb és számottevőbb eredményeket érjen el. A közgyűlés az elnök elnökével ért véget, mely után kedélyes társasvácsora a késő éjjeli órákig tartotta együtt az egész társaságot vidám dal és zeneszó mellett, mint a hogy az a muzikusokhoz illik.

Eljegyzés. Április hó 28-án tartotta eljegyzését kislipási *Juhász* Sándor iparbanki igazgató és neje kézdísfalvai *Benkeő* Gizella fia kislipási *Juhász* Jenő cs. és kir. kamarás és huszárfőhadnagy Wienben *Eichai* báró *Glanz* Hugó volt osztr. kereskedelmi minister, v. b. t. t., az osztr. urak házána tagja stb. és Nemes Hein Eugenia leányával Itivel.

Missió a munkásegyletben. A nyitrai keresztény munkásegyletben P. *Csambál* István jézsuitársasági atya e héten négy napon át missiót tartott, melyen az egyesület tagjai nagy számban vettek részt.

Iskolalátogatás. Dr. *Láng* Mihály s. tanfelügyelő folyó hó 27-én a nyitrapereszlényi körjegyzőséghez tartozó iskolákat látogatta meg. Ugymint Szomorfalun áll. elemi iskolát, Nyitrapereszlényben róm. kath. iskolát és izr. elemi iskolát. A tanfelügyelő az iskolák feletti megelégedését nyilvánította ki, különösen Sasváry Béla róm. kath. főtanító iskolájában különös elismerését és dicséretét fejezte ki a gyermekeknek a magyar nyelvben tett előhaladásukért és precíz magyarsággal ejtett feleletükért. Utánna Dr. *Janda* József helybeli esperes-plebános vendégszerető házában a tanfelügyelő tiszteletére díszbeid tartatott melyen többek között jelen voltak: *Pirchala* Imre káptalani intéző, ifj. *Tompa* Jenő körjegyző, Sasváry Béla főtanító és Horváth István nyugdíjazott plebános.

Halálozás. *Szenessy* Mihályné szül. *Brühl* Janka, *Brühl* József esztergomi prelátnak kanonok volt úrményi plebános nővére, Esztergomban elhunyt.

Vermessy Kálmán nyug. felsőkocskóci adminisztrátor április hó 28-án a pozsonyi közvárosban, életének 43-ik évében elhunyt.
Nyugodjanak békében!

Új bányavállalat megyénkben. A salgótarjáni és a Magyar Általános Kőszénbánya részvénytársulatok Nyitramegyében Handlova körül és Bars megyében Újgyarmat község határában nagy területű szénterületeket szereztek meg. A nevezett részvénytársulatok meggyőződve arról, hogy a megszerzett területek több millió métermázsza széntet fednek, mely minőségileg a legjobb hazai szén mellé sorakozik, elhatározták, hogy e célra külön vállalatot alakítsanak ugyancsak részvénytársasági alapon. Az új vállalat május hónapban fog tíz millió korona alaptőkével megalkulni.

Az „Élet“ katolikus illusztrált szépirodalmi hetilap kiadóhivatala *Polh* Aladárt, az Élet titkárat megbizta, hogy a közönség körében a lap számára előfizetőket gyűjtessen. A kitűnő lapot, mely tartalmában, belső értékben hétről-hétre gazdagodik, kiállításra nézve pedig folytonosan

szépül, úgyszintén az előfizetőket gyűjtő titkárt a legmelegebben ajánljuk olvasó közönségünk pártfogásába.

Szociáldemokrata népgyűlés. A nyitrai szociáldemokraták múlt vasárnap délután nyilvános népgyűlést tartottak a marhavásártéren. Eltekintve a gyűlés lefolyásától, mely természetesen résztvevőkhöz és a helyhez méltóan nyert színezetet, ezuttal egy ezzel kapcsolatos más jelenség ragadja meg figyelmünket. Hogy mennyire tud lódtani derék előfizetőinek budapesti napilapjuk, annak neveléses képét nyújtja azon tudósítás, mely a „hatalmas tüntető gyűlés“, „impozáns méreteiről“ szól. Utóvégre szabad nagyot mondani valakinek, még ha szociáldemokrata is s ezért a kis jóakaró tévedést, még a tényleg jelen volt néhány elvtárs is megbocsátja neki. Mert odaát jól tudják, hogy minél többet kell mondani, mikor róluk van szó, ami — szerintök és szerintünk is — nem is olyan nagy baj.

Az április 18-iki léghajó. Nyitrán április hó 18-án egy körte alakú közép nagyságú léghajó keltett figyelmet, mely magasan lebegve a város felett, keletészaki irányban szállott tova. A léggömb még aznap Aranyosmaróthon túl az úgynevezett dolina majorban a Szent Ivány-féle faraktár mögötti tisztáson leereszkedett, a hol csakhamar becsomagolták és kivitték az aranyosmaróthi vasúti állomásra. Utasai, két wieni úr, a délutáni 1/2 órai vonattal utaztak el Wienbe. A léggömb hirtelen leszállását a burk sérülése okozta.

Alelnök választás a Szent-István-Társulatban. A Szent-István-Társulat május hó 6-án tartja ezévi rendes közgyűlést, melynek egyik legjelentősebb pontját az alelnök választása képezi. Kétségtelen, hogy az újabb hat évi ciklusra is *Giesswein* Sándor dr. eddigi alelnököt fogja a tagok egyhangú akarata az alelnöki székre emelni, azt a férfit, a ki kiváló egyéniséggel tudományos és közéleti téren kifejtett, osztatlan becsületet szerzett tevékenységével méltán kiérdemelte ezt az előkelő polcot. Ahhoz a hat esztendőhöz, a mit *Giesswein* Sándor dr. a Szent-István-Társulat élén töltött, az életképes gyakorlati újításoknak egész sora fűződik. Az ő nevé fűződik mindenekelőtt a társulat új alapszabályainak megteremtése, mely egy csapással új, a gyakorlati követelményeket szem előtt tartó, irányt adott a Szent-István-Társulat sokoldalú működésének. Ő szorgalmazta újból s egyénisége teljes erejével a Szent-István-Társulatnak ama kardinális hivatását, hogy a jó és olcsó könyvekkel látta el a magyar népet.

Ezért a Társulat egyik legfiatalabb, de legéletképesebb intézménye, a pártoló tagság — mely jelenleg már 18 ezer tagot számlál — teljesen az ő nevéhez fűződik. Ő adott új tartalmat s ezzel új erőt a népiratkákra is, melyek sorozatában a lefolyt hat év alatt a szociális és gazdasági témák egész kincses háza foglalt helyet. Valamint bizonyára nagy hállára kötelezte le a népet a kipróbált hírv. Szent-István-Társulat nap-tárának feltámasztásáért, mely azóta kedvezőbb és kapósabb talán mint valaha. A nép igényeinek kielégítése mellett nem kevésbé szíven viselte a művelt közönség érdekeit is. A rendes tagság keretében beállította a hitvédelmi füzetek sorozatát, melyek úgy írják, mint tárgyaiknál fogva a külföld hasonló vállalataival teljesen egy színvonalon állanak. De ez újított életképességét bizonyítja maguknak a tagoknak rohamos szaporodása is; e füzetek közrebocsátása előtt pedig három ezer volt a rendes tagok száma, jelenleg pedig az ötezer felé közelednek irodalmi működésének színe-javát is *Giesswein* a lefolyt hat év alatt a Társulatnak szentelte.

Nyomozás sikkasztási ügyben. A napokban a helybeli rendőrség közreműködésével *Preyer* László hadapródormester és *Modroszky* József járásormester, a tornóci csendőrség képviselőjében nyomozást foganatosítottak városunkban egy nagyobb pénzsikkasztási bűnügyben, melynek részletei azonban ma még hivatalos titkot képeznek. A nyomozás során érdekelt helyen kihallgatásokat eszközöltek, melyek értesülésünk szerint az ügy állására kellő fényt vetettek.

Elgázolt kis leány. *Löwinger* Katalin 9 éves kis leányt múlt hó 26-án *Varga* József péksegéd kerékpárjával elgázolta a Par-utcán, úgy hogy a baleset következtében fején és mellén erős horzsolásokat szenvedett. A gondatlan péksegéd ellen vizsgálatot indítottak.

Erdei talopás. A rendőrség kedden bebiserte a kapitányságra *Kruták* Istvánné, *Laufer* Mihályné és *Kopeczky* Józsefné felsőköröskényi

lakosnőket, kik a Nyitraváros tulajdonát képező Czabaj felé vezető út melletti erdőterületen hosszabb idő óta rendszeresen dézsmáltak a faállományt. Mindannyiok ellen eljárást indítottak, melynek folyamán máris több felsőköröskényi és nyitrai lakos lett érdekelve mint résztvevő és orgazda.

Magánlaksértő garázda földműves. *Porubszky* János 48 éves felsőköröskényi földműves múlt hó 26-án beállított *Porubszky* Józsefné kút-utcai lakosnő lakására s ott minden ok nélkül oly garázda magaviseletet tanúsított, hogy a rendőrséget kellett segítségül hívni ellene. A duhaj ember a rendőrség megjelenésére még inkább nekitámadt a védtelen asszonynak, mire karhatalommal kellett a kapitányságra kísélni, hol vizsgálat indult meg ellene. A bűnvádi feljelentés magánlaksértés és hatóság elleni erőszak címen hivatalból adatott be.

Gyanus eredetű szarvashus. Rendőrségünknek április 27-én tudomására hozták, hogy bizonyos *Zsebiczky* Kornél szerei lakos szarvashúst árul a városban s azzal házal. A kapitányságon a feljelentés folytán intézkedtek, hogy a gyanus kereskedőt a városházán elővezessék, hol *Zsebiczky* a szarvashús eredetére vonatkozólag kellő felvilágosítást adni nem tudván, azt tőle hatóságilag lefoglalták s az ügy tisztázására vizsgálatot tettek folyamatba. Alapos a gyanu, hogy a szarvashús vadország folytán került a piacra.

Éjjeli rablótámadás a város közelében. Vasárnap, azaz múlt hó 25-én este 11 óra tájban vakmerő támadást intézett két helybeli legény *Turczér* Rezső nyitrai lakos ellen. Rendőrségünk, mely csak másnapra értesült a dolgról, nyomozást tett folyamatba, melynek során megállapította, hogy a támadás tettesei *P. Gy.* és *G. Gy.* nyitrai lakosok voltak, kik a Zóbor felől jövet megtámadták nevezett *Turczér* Rezsőt és a dulakodás közben két darab, összesen 84 korona értékű képviselő gyűrűjét lehúzták ujjáról. A dulakodásra állítólag összeszólalkozás adott okot, s a panaszos jelentékeny testi sérüléseket is szenvedett, amennyiben ellenfelei arcán és fején bottal véresre verték. A gyanúsítottak, kik a verekedésre vonatkozólag beismeréssel vannak, a gyűrűk elrablását tagadják s azok eltűnését úgy magyarázzák, hogy sértett azokat a verekedés alatt elveszthette. A további nyomozás van hivatva az ügyet tisztázni.

Égő kocsi. *Varga* Jenő szövetkezeti üzletvezető és *Szikora* József parasztagazda múlt vasárnap Pogrányból városunkba hajtottak kocsin. A város közelében kocsijuk hirtelen kigyulladt s néhány perc alatt lángokban állott. A rajta ülők, kiknek segítségére az országuton éppen elhaladó honvédek közlegények siettek, ezek közbelépésével már csak nagy erőfeszítéssel tudták a kocsit az elhamvadástól megmenteni. A tüzet *Varga* Jenő állítása szerint a *Szikora* pipájából kihullott parázs okozta.

Kifosztott asszony. *Juricza* Istvánné szül. *Herczeg* Anna gyár-utcai lakosnő feljelentést tett a rendőrkapitányságon, hogy miközben ő a helybeli törvényszék fogházában néhány napi szabadságvesztési büntetését kitöltötte, ismeretlen tettes gyár-utcai lakását teljesen kifosztotta s onnan minden értékesebb holmit eltűntetett. A megindult nyomozás eredményeképpen előállították a rendőrségen a feljelentő nőnek 17 éves leányát *Herczeg* Annát, kire a lopások a tanuk vallomásai, majd saját beismerése szerint is rábizonyosodtak. A tolvajleány bűnös tettet április 26-án hajtotta végre s a lopott tárgyakat részint zálogházakban, részint házalóknál értékesítette. A bűnügyi eljárást ezek alapján megindították ellene.

Winter Sándor. Póstyénföldön április hó 19-én elhunyt *Winter* Sándor a fűrdőfürdőlet szeniorfőnöke 73 éves korában. Az elhunyt kiváló érdemeket szerzett Póstyénfűrdő újíteremtése és felvirágoztatása körül. Hogy vármegyénk ezen európai hírv. fűrdője mai nivójára emelkedett, az jelentékeny részben *Winter* Sándor céltudatos munkálkodásának, energiájának és áldozatkészségének köszönhető. Nagy előszeretettel szolgálta az elhunyt a szociális intézményeket. Így többek között a póstyéni munkáskórház, mely immár évente 2000-nél több szegény, beteg munkasnak nyújt módot a meggyógyulásra, szintén az elhunyt humanizmusáról tesz bizonyosságot. Holttestét f. évi április hó 20-án, impozáns menetben, melyben Póstyén és környékének színe-java vett részt, kivitték az állomásra, ahol *Weisz* Ede dr. fűrdő-

orvos bucsuztatta el a halottat, meleg szavakban. A munkaskórház bennlakói pedig, kik testületileg jelentek meg a kórház megalapítójának végtisztességén. Vármegyénkbeli ott volt többek között: Fodor Kálmán dr. orszgy. képvis., Machovich János főszolgabíró fűrdőbiztos, Bodó Péter uradalmi igazgató, Fodor László takarékp. igazgató, Alexander Leó dr. fűrdőorvos, Földes Sándor szerkesztő, az elhunyt póstyéni hivatalnokainak és alkalmazottainak küldöttsége, élén Partos Etta és Tolnai Ede főtisztviselőkkel, Czyzewicz Ferenc s többen. A grófi pár részvétét Bodó igazgató tolmácsolta. Ő tette le az uradalom tisztikarának koszoruját is a ravatalra. A fűrdőbizottság képviselőjében Machovich János helyezte a koszorút a ravatalra. Koszorút küldtek azonkívül Fodor Kálmán dr. és családja — Öszinte bajtáruknak. Rudnyánszky család — Kedves barátunknak tiszteletünk jeléül, Machovich család — Utolsó üdvözléssel, a póstyéni munkaskórház vendégei — a felejtetlen alapítónak, a póstyéni orvosi kar, Radocza Tibor dr., Weinberger család, Schwarz dr., a fűrdő tisztviselői, a fűrdő-személyzet s még igen sokan mások. Hontvármegyét Lits Gyula főispán, Marek alispán, Nyáry báró arvaszéki elnök, Somogyi főjegyző, Bolgár és Czompó vármegyei aljegyzők képviselték. Ott volt azonkívül a város előjárósága, lédeczi Schenk Gyula a Generali vezérigazgatója s a város és vármegye egész eliteje. A sir felett az ipolyági iskolaszék elnöke és Tolnai Ede fűrdőigazgatósági főtisztviselő tartottak meleghangú bucsuztatót. Póstyén fűrdő tisztviselői kara és az ipolyági takarékpénztár külön gyászjelentést adtak ki. A „Póstyén” című hivatalos fűrdőlap külön kiadást szentelt az elhunyt emlékének. — Mint értesülünk a család kegyeletének lerovására Póstyénben és Ipolyvágyon jótékonycélu alapítványt fog létesíteni.

Hivatalos órák a pénzügyigazgatóságnál. A nyitrai kir. pénzügyigazgatóság hivatalos órai folyó évi május hó 1-től kezdődőleg hetköznapokon délelőtt 7 órától 1-ig tartanak.

Köszönetnyilvánítás. Bende Imre nyitrai püspök úr Ó Excellenciája a hámosi ujonnan építendő róm. kat. iskola költségei fedezésére 1000 koronát adományozni méltóztattott. Ezen nagy jótéteményeért itt e helyütt is legmélyebb hálaikat és köszönetüket nyilvánítjuk és kérjük a Mindenható, épp egészségben éltesse meg igen sokáig Ó Excellenciáját, jószágos szívű jó öreg püspökünket! — Hámos, 1909. apr. 20. P. H., Czvincsek János iskolaszéki elnök, Dokupil István, Majeránek Ferenc, Dánik János, Radolecz János, Jámor János, Pazsiczky János, Pazsiczky József, Slucsik András, Pazsiczky György, Visayovszky István, Bakos István, Sutek János.

Gazdasági szakértők. A földművelésügyi miniszter az 1908. évi XXXIX. t. c., illetve illetve az ezen törvény, végrehajtása tárgyában az igazság- és földművelésügyi miniszter által 20/1909. I. M. sz. a. kiadott rendelet 30. § a alapján birtokrendezési ügyekben gazdasági szakértők kinevezte:

Nyitra vármegye területére: Boróczy László, Boros Sándor, Czóbor Béla, Dióssy Imre, Finka Gyula, Gajdáci Jenő, Jeszenszky Géza, Jeszenszky István, Katócz Simon, Leidenfrost Károly, Lelkes Zsigmond, Mittak Jenő dr., Vagyon Árpád, Molnár József, Császár László nyitrai megyei lakosokat.

Trencsénmegye területére: Guttmann Imre, Schwarzer Károly, Szilvay István, Szilvay Gusztáv, Sipeky Sándor, Mednyánszky László, Singer Lajos, Treitler Ferenc, Eördögh Rezső, Rakovszky Antal, Benyácska József, Hamaj János, Zsátók János, Kapallay István trencsénmegyei lakosokat.

Népoktatás. A nép boldogulásának emiatt érdeke, annak oktatása. Fontos missiót teljesít azon tanító, ki nemcsak az iskola falain belül teljesíti kötelességet, de azon kívül is föl fogja hivatásának magasztosságát, magát a néppel megszerettetni, annak bizalmát megnyerni igyekezik. Többféle mód és alkalom kínálkozik erre s a hivatásos tanító megtudja azt választani. Ifjúsági egyesületek, gazdakörök, szövetkezetek megalakítása, vasárnapi előadások, feloivasások tartása, mind ezen célt szolgálják.

Kiseb faluhelyeken, az ugynevezett filialisokban leginkább a feloivasások vezetnek eredményre, mert ezek a népre terhet nem rónak s mégis a boldoguláshoz szükséges ismeretek birtokába juttatják. Keresztyen szocialis értékkel is bírnak, mert a nép ahelyett, hogy kocszmában ülne, ott költenek, az alkohol élvezetével egészségét aláásná s életét rövidítené, hasznos eszmecserét folytat gazdasági körébe vágó, feloivasott tételek egyes részéről s ezt gazdaságában érté-

kesíteni iparkodik. A vallásos tárgy, vagy egyébként erkölcsös irányú feloivasások szívet-lelkét nemesítik s jámbor, józan életre buzdítják. Az így vezetett nép a népamítók kiáltásait nem fogja meghallgatni, hazafias érületben megerősödik s a legtöbbnyire magánérdekeket szolgáló igazgató lapok rabjaivá nem lesz.

Ily irányú buzgó tevékenységet fejt ki Trencsénmegyének egy kis falujában Vághéví, mely Vágbeszterce anyaközséghez tartozik, Gasparovics Anna nyitrai születésű tanítónő, ki igen helyesen, hol a férfi népet, hol meg az asszony-népet maga köré gyűjti, hogy vallásos és hazafias szellemben ismereteiket a gazdaság, háztartás, helyes gyermeknevelés stb. terén gyarapítsa.

Midőn nevezett tanítónő buzgóságát megemlíttük s tevékenységének hasznát kifejtteni iparkodtunk, falujából „egy” részről ellentmondás hallatszik: Mit ér az egész, mikor az én kocszmám hanyatlík!

Hadsereg ellátási tanfolyam termelők részére. A m. kir. földművelésügyi miniszter egyetértőleg a cs. és kir. közös hadügyminiszterrel és a m. kir. honvédelmi miniszterrel a tavasz folyamán 2—3 napos tanfolyamot szándékozik rendezni. Ezen tanfolyamon mindazt előfoglalják adni, miket a termelőknek a hadsereg részére való szállításhoz ismerniök kell. Ezen tanfolyam létesítésével óhajta egy földművelésügyi kormányunk, mint a két hadügyi kormány szolgálói azokat a fontos gazdasági érdekeket, melyek a hadseregnek direkt a termelők által való ellátásához fűződnek. Mindazok, a kik ezen ügy iránt érdeklődnek, bővebb felvilágosítást nyerhetnek a nyitrai megyei gazdasági egyesület titkári hivatalában a délelőtti hivatalos órák alatt.

A Szent István-Társulat folyó évi május hó 6-án, délelőtt fel 10 órakor Budapesten, a Társulat dísztermében tartja LV. rendes közgyűlést, a következő tárgysorozattal: 1. Szentmise a díszterem oltáránál. 2. Elnöki megnyitó beszéd, tartja Majláth Gusztáv Károly gróf, erdélyi püspök. 3. Aelnöki jelentés. 4. Aelnök választás. 5. Igazgatói jelentés. 6. Az 1908. évi zárszámadások és vagyonmérleg megvizsgálása s a fölmentvény megadása. 7. Az 1909. évi költségvetés megállapítása. 8. Az igazgató-választmány kiegészítése. 9. A szämvizsgáló-bizottság kiküldése. 10. A Tud. és Irod. Osztály új tagjainak kihirdetése. 11. Esetleges indítványok.

Vasutunk meggyorsulása. Érsekújvár és Nyitra között folyó évi május hó 1-től a személyvonatok 40 kilométeres sebességgel közlekednek.

Hivatalos hirdetés. Közzéteszem, hogy a m. kir. nyitrai 14. honvédelmi társaság f. évi május hó 1-én éles tölténnyel lögyakorlatot fog tartani. Ezen lövészet helye: Menyhe község és Zsibrica hegy között. Földórán: Menyhe községtől a Zsibrica hegy fele. Menyhe, Zsere, Kolon és Csitar között a tartózkodás életveszélyes. A lövészet tartama: reggel 8 órától délután 5 óráig. Ugy az utak, mint a veszélyeztetett terület biztosításáról a honvedezred fog gondoskodni. — Nyitra, 1909 évi április 28-án — *Rédeky Géza*, rendőrkapitány.

Társasközi járat a galgóczi állomásra. *Prezhmayer Zsiga* és fia galgóczi állomásra az összes vonatokhoz társasközi járatot. Ezenkívül a lipótvári állomásra is fog a cég omnibuszt küldeni az esti és hajnali gyorsvonatokhoz.

A trencsénmegyei fűrdővad tartamára a MÁV igazgatósága május hónapban új vasuti csatlakozást létesít, amennyiben a hőlak-teplici villamos vasúthoz, mely a jövő hónapban nyílik meg, Trencsénből d. u. 1/2 órákor induló személyvonatot rendez be Hőlakig, illetőleg a jelzett időben jelenleg tehervonatként közlekedő vonathoz két személyszállító kocsi csatolást.

Vasuti elgazolás. Április hó 24-én reggel a Lipótvári állomáson a pozsonyi személyvonat elgazolta *Zubek Adolf* érsekújvári vasútvizsgáló lakost. A szerencsétlen ember a jobb oldalán súlyos sérülést szenvedett.

A vágbalparti ármentesítő társulat május hó 4-én fogja megtartani tavaszi rendes egyúttal tisztújító közgyűlést. A társulat érdeklősége részéről nagyszámú küldöttség tisztelt a napokban Budapesten a társulat elnökénél, *Kovács S. Aladár* ügyetemi tanárnál, kérve őt arról, hogy továbbra is maradjon meg társulat élén. Az érdeklőség ragaszkodását s kérését *Baranyay Geza* nagybirtokos és *Machovich Gyula* dr. pápai kamarás tolmácsolta. Kovács

Sebestyén Aladár meghatva mondott köszönetet és kiállításba helyezte, hogy az érdeklőség meg-tisztelő bizalmának engedve, az elnöki állást továbbra is meg fogja tartani.

Új személyvonat. Budapest és Wien között május 1-től új személyvonat fog közlekedni, mely Budapestről d. e. 11 óra 45 perckor indul, Érsekújvárra 4 óra 20 p., Pozsonyba 7 óra 39 p., Wienbe 10 óra 45 p. érkezik meg. Visszafelé Wienből indul 1.45 delután, Pozsonyba 4.18, Érsekújvárra 6.55. Budapestre 10.35-kor este érkezik. Az új személyvonatnak csatlakozása lesz Budapestről Nyitra felé d. u. 4.25, Wienből Nyitra felé este 8.49 perckor.

Katonai léghajó. Mult hó 24-én Galgóc és Póstyén között Drahoz község határában katonai léghajó szállott le. A léghajóban három porosz katonatiszt utazott, kik a lipótvári állomásról az nap esti gyorsvonattal utaztak vissza Berlinbe.

Leütötte a pilóta. Az érsekújvári komáromi vasut vonalán a komáromi hid építésénél veszedelmesen megsérült Oswald János 44 éves munkás. Egy pilóta, melyet a Dunába dobtott, a partról visszautódott s a munkást fején és bal vállán súlyosan megsebesítette.

Bércösi viszonyok Nyitra. A sűrűn felhangzó panaszok, melyek a városi bércösi viszonyok ellen irányulnak, az elmúlt héten ismét felszaporodtak egygyel. Április 20-án egy nyitrai úriember a Zoborból jövet a katonai kórház közelében hirtelen rosszul lett, úgy hogy útját nem folytathatta. Vele volt kísérei a városba siettek bércösiért s mikor maguk sem tudtak ilyent keríteni, a rendőrséghez fordultak, hogy az egy bércösi kikényszerítsen valamely tulajdonostól. Hét helyen fordult meg a rendőrség ezen ügyben, de bércösi kapui sehol sem tudott. Végre is a város betegszállító kocsiját kellett igénybe venni, mikor a hosszas várakozás már türelmetlenné vált. Nem tudjuk minek tulajdonítani ezt a nagyfokú rendetlenséget bércösi viszonyainkban, de mindenesetre oda kell hatni, hogy egy-két bércösi biztosítva legyen sürgős szükség eseteiben a közönség használatára.

Legények verekedése. Lovászi községben a Siebert-fele kastély előtt mult vasárnap, apr. 25 én négy körtvelyesi garázda legény véresre vert egy Mihályik Rudolf nevű alsóelefánthi legényt, a kit hozzátartozói súlyos sérülésekkel szállítottak el a helyszínéről.

Üdvössé rendelet. A katonatisztek könnyelmű adósságinálásának akar gátat vetni a hadügyminiszter legújabb rendelete, a mely megtiltja az összes tiszteknek és katonai hivatalnokoknak, hogy bajtársaikért kezességet vállaljanak, ha csak erre előbb felettes hatóságuk írásbeli engedélyt ki nem kértek. A rendelet felhívja egyúttal a parancsnokságokat, hogy a katonatiszteknek ezt a kérvényét a legalaposabban vizsgálják meg és csak az olyan adósságokért való jóvállást engedélyeznek, a melyek okvetlenül szükségesegek. Aki ez ellen a rendelet ellen vét, a legszigorúbb büntetésben részesül, sőt esetleg a szolgálatból is elbocsátják, ha a vétkekesség magasabb fokú rosszakaratból támadt.

Pályázati hirdetés. A znióváraljai állami tanítóképző-intézet első osztályába az 1909/10. tanévre 15 fizetéses, illetőleg künnlakó, 14 féldíjat fizető, 4 ingyenes bennlakó növendék fog felvétetni. Az első osztályba folyamodhatnak azon ép testű, egészséges növendékek, kik a gimnázium, reáliskola és polgári iskola négy alsó osztályát elvégezték. A kérvények az intézet igazgatótanácsához címzendők és folyó évi május hó 31-éig alóírt igazgatósághoz küldendők. Az 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodványhoz a következő okmányok csatolandók: 1. Iskolai bizonyítvány a megelőző iskolai évről és az utolsó félelvi értesítő. A tanév végével a szabályszerű iskolai bizonyítványok alóírt igazgatóságnak azonnal bemutatandók, mert aki ezt elmulasztja, felvételre nem számíthat. 2. Születési bizonyítvány arról, hogy a folyamodó a megkövetelt 14 életévét betöltötte s a 18 évet még meg nem haladta. 3. Tiszti orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó semmi olyan testi fogyatkozásokban nem szenved, amelyek őt a tanfással járó foglalkozásban akadályoznák, látása, hallása beszélőszerve hibátlan. 4. Hiteles községi bizonyítvány a szülők vagyoni állapotáról, részletesen bemutatva a szülők ingatlan birtoka, üzletük, iparuk, hivataluk vagy szolgálatuk után járó jövedelmük, esetleg a folyamodó magánvagyon. 5. Hiteles bizonyítvány a családfenntartó polgári állásáról, a családtagok számáról, ezek életkoráról

s arról, hogy közülük hány van szülői gondozás alatt. A segély minősége: a) teljes ingyenes ellátás (lakás, etkezés, fűtés, világítás); b) féligingyenes ellátás (mely esetben a felvett növendék az előbbiekért 13 korona díjat tartozik fizetni); c) a bennlakás kedvezményében részesülők a teljes ellátásért havonként 26 koronát fizetnek. Aki ebbeli köteletségének a hó 10 első napja alatt eleget nem tesz, az intézetből kilépetnek tekintetik. Minden növendék köteles magát tisztességes nyári és jó meleg téli ruhával, fehérneművel, a ruhák tisztántartására szolgáló eszközökkel és ágyneművel ellátni. Mindez a felvételtől szóló értesítőben részletezni fog. A jelentkezésnél evészközlőkre és betegápolási díjra 2—2 korona fizetendő. Zaióváralján, 1909. évi április hó. *Párvy Endre*, igazgató.

A póttartalékosok utazási kedvezménye. A honvédelmi miniszter a napokban körrendeletet intézett az összes hazai törvényhatóságokhoz, hogy a fegyvergyakorlatra vagy felülvizsgálatra bevonuló legénység a bevonuló állomással s a be nem osztott utoncok és póttartalékosok, ha békeben lakhelyükről tényleges szolgálatra, illetőleg katonai kiképzetésükre vonulnak be, díjtalanul utaznak a vasúton bevonulási állomásukig. Ezt a kedvezményt azonban a bevonuló csak akkor veheti igénybe, ha községi előjárásuk e jogosultságukat az igazolványi könyvben, illetve az ajánlati vagy igazolványi lapon bevezeti s a behívójegyen igazolja. A minden tekintetben údvös rendelet az érdekelték régi jogos óhaját váltotta valóra.

Kitüntetés. A francia kereskedelemügyi miniszter védnöksége alatt álló párisi iparkiallításán a Hercules-sör az első díjjal: a Grand Prix lett kitüntetve. Ezen ismert kiváló gyártmány a tavalyi pozsonyi nemzetközi kiállításon megtartott sörversenyem szintén az első díjat nyerte. A Hercules-sör főraktárát *Nyitrán, Csernyák: István Fia* fűszerkereskedő vette át.

400.000 nyermény az utcán. A napokban gyönyörű ékszerkollekciók lesznek kiállítva Budapesten és az ország minden részében. Az országos gyermekvédő liga viszi a nyilvánosság elé az általa rendezett sorsjáték nyerménytárgyait számszerint 400.000 darabot, kivétel nélkül elsőrangú gyárakban készült arany- és ezüsttárgyakat, melyek valóságos remekei az ötvösművészetnek, hogy a közönség előre láthassa: mi mindent nyerhet július elsején, a mikor a Liga tombolajátékának a húzása lesz. A föltételek nem mindennapiak: 400.000 sorsjegy, 400.000 nyermény, szóval senki sem vásárol hiába Liga sorsjegyet. Segít az elhagyott gyermekek nyomorán, apasztja a züllésnek indult apróságok számát s a mellett okvetlenül nyer valami szép dolgot, legalább arany- vagy ezüsttárgyat. Van persze sok nagyértékű nyermény tárgy is: 250 koronától föl egészen 20.000 koronáig. A szelvényes tombola-sorsjegyek minden nagyobb trafikban és banküzletben kaphatók, ezenkívül megrendelhetők a központi irodában, a mely a Ferenciek-tere 4. szám alatt van.

A tisztelt béрма szülők szives figyelmébe ajánljuk *Felsenburg Filöp* Nyitra régi jóhírnevű ékszerész cégét, hol óriási választékban kaphatók bérmeleti ajándékokra alkalmas ékszer-tárgyak, órák igen mérsékelt árban. Vidéki t. vevőknek készséggel küld választéket.

Nagy árverésen vett keleti és indiai szőnyegek jutányos áron kaphatók, míg a készlet tart *Vajda J. butorkereskedő* Nyitrán, Pár-ucca 22. szám.

Hirdetmény. Nagy- és Kisbéliz község képviselőtestülete Nagybélizben ujjonnan építendő óvoda, fakamara, árnyékszék építési munkájára folyó évi május hó 11-én d. e. 10 órakor Nagybéliz községében versenyárgyalást tart. A tervrajz és költségvetés Nagybéliz községében megtekinthető. Megjegyezzük, hogy az iskolai telken álló fakamara és árnyékszék más helyre lesz áthelyezve s kívánatos, hogy versenyzők a helyszínét előzetesen megtekintsék. A versenyezni óhajtok felhívom, hogy a fentebbi munkákat végrehajtásának elvállalására vonatkozó az általános feltételekben előírt 500-nyit bántópenzzel ellátott zárt, szabályszerűen kiállított ajánlatokat a kifizető nap reggeli 9 órájáig a nagybélizi közigazgatásnál annyal inkább adják be, mivel a később érkezettek figyelembe vételét nem fogadják. A versenyárgyaláson az ajánlattevők vagy igazolt képviselői jelen lehetnek; kimondatik azonban, hogy a községek fentartják maguknak a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül tekintet nélkül az ajánlott árakra szabadon válasszathasson. Az ajánlat a költségvetési végösszeg százalékában kifejezendő. A versenyárgyalási bizottság előtt ismeretlen vállalkozók tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat azon keresek és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez lakhelyük szerint tartoznak. Nagybéliz, 1909. ápr. 27-én. — *Dvones Antal* Nagybéliz község bírja. *Skriba Antal* Kisbéliz község bírja.

Közgazdaság.

A sörárpa termelése. A földművelésügyi miniszter ujjabban nagy gondot fordít arra, hogy a gazdák, a hol a kedvező feltétel megvan, minél nagyobb mértékben kezdjék meg a sörárpa termelését. Pozsony és Nyitramegyében már eddig is nagy sikereket értek a gazdák a hannaárpa termelésével. Azért a földművelésügyi kormány megbizta a magyarvári növénytermelő kísérletügyi állomást, hogy Szepes, Sáros, Liptó, Zólyom, Ung, Bereg, Ugoicsa, s még néhány erdélyrészi vármegyében, ahol a sörárpa termelésével még kísérlet nem történt, széleskörű termelő próbát tegyen. A miniszter rendeletére csak a Felvidéken hetvenöt gazda fog az állomás felügyelete és útmutatása alapján az idén hannaárpát termelni. A rendelet szerint a termelő kísérletekről tájékoztatni fogják az érdekelt gazdaközönséget, mert az a celzat, hogy minél nagyobb mértékben honosodjék meg a termelésben ez a hasznos kereskedelmi növény.

Seilnacht József
= képfaragó, oltárépítő és aranyozó =
templom művészeti műterme

GALGÓCZ
(Nyitra megye).

Oltárok, szószekek, keresztelő-kutak, szobrok és kereszt-üti állomások stb. izléses készítése. Régi oltárok átala-kítása és diszitése.

Vázlatokat és költ-ségeloirányzatokat díjmentesen küldök.

Polychromikus festészet!

Mindenmü tárgyak minden alakban tiroli iparjelleg szerint.

Németprénai templom főoltára 1907.

140. 28-52.

Mielőtt
személy-, jelző- v. építési
KÖLCSÖN
írást intézkednek,
kérjen díjtalanul prospektust
MELLER L. EGYED
BUDAPEST
IX., Lónyayutca 7.
Telefon: Jászorban
48-31.

Róm. kath. vallásu fiú tanoncnak felvétetik

Seeber Vilmos vaskereskedésében,
Tóth Vilmos-utca II. szám alatt. — 49. 8-0.

Szent Ferenc harmadik rendjének jubilaris zarándoklata a Szentföldre!

A Szt. Congregáció 1906. nov. 20-án kelt és öt évre szóló kiváltságaival felruházva, Magyarország nagyméltóságú püspöki karának helyeslő és pártoló tudomásával s a sz. Ferenc rendjének Generálisa engedélyével a szt. Ferenc harmadik rendje részére **1909. aug. 20-tól szept. 23-ig tartó jubilaris zarándoklatot** reudezünk, a melyben az ország minden kath. hive részt vehet.

Indulás Budapestról augusztus 20-án — visszaérkezés szept. 22-én.

Utirány: Budapest—Triest—Alexandria—Caifa—Nazaret—Caifa—Jaffa—Jeruzsalem—Betlehem, Szent János—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapest.

Ar: I. oszt. 672 kor. 40 fil., II. oszt. 516 kor. 50 fil. III. oszt. 299 kor. 10 fil.

Jelentkezni: A szentföldi komiszariátusnál, Budapest, II. kerület Margit-körút 23.

P. Kaizer Nándor, szentföldi komiszarius; *P. Tréfán Leonard*, a „Sz. Ferenc hírnöke”-nek szerkesztője; *Zselő Károly*, a „Strom Serafičky” szerkesztője; *P. Huvas Kapisztrán*, a harmadrend budai igazgatója, a jubilaris zarándoklat rendezői. 52. 7-0.

HIRDETÉSEK a „Nyitramegyei Szemle” számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyvkereskedésében, a hol a lapra is elő lehet fizetni.

Jó és megbizható aratógépet

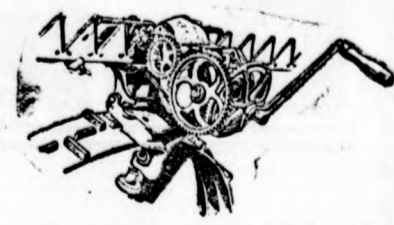
szivesen vásárol a gazda, mert azzal időt és pénzt takarít meg.

Teljesen megbizható, kiváló szerkezetü és nagy munkaképességü gépek:

- „Milwaukee” kéveköti aratógép,
- „Milwaukee” marokrakó aratógép,
- „Milwaukee” fűkaszáló gép,
- „Milwaukee” aczélgereblye, önműködő kiürítéssel,
- „Milwaukee” köszörülőgép,

melyek az egész világon és ujjabban a magyar gazdaságokban is mint a legjobbak vannak elismerve.

Írjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Megebizható ügynökök és képviselők az ország minden részében kerestetnek.

Megkeresések Budapest, Főposta, postafiók 121. sz. intézendők.

Szöllő karók! Néhány ezer darab gömbölyű fenyőkaró eladó a Nyitrai Takarékpénztár termény- és áruraktárában Nyitra, a vasuti állomás mellett. (74. 2-3)

A nyitrai kir. törvényszék mint polgári bíróságtól.

4632/1909. polg. sz. 127/908. VI.

Hirdetmény.

A nyitrai kir. törvényszék, mint birtok bíróság közhírré teszi, miként a m. kir. államvasutak igazgatósága részéről, a nyitraivánkai vasuti állomás kibővítéséhez kisajátított, a nyitraivánkai 63. sz. betétbe felvett 796 hr. számú részletből 1206 □-ól, a 297. hr. számú részletből 1243 □-ól, ugyanott 126. sz. betéti 780. hr. számú részletből 365 □-ól, a 779. hr. számú részletből 35 □-ól, a 774. hr. számú részletből 32 □-ölnyi területért a kártalanítás összegének megállapítása végett az eljárást folyamatba tette;

tárgyalási határnapul **1909. évi május hó 22-ik** napjának d. e. 7 óráját Nyitraivánka község házához kitűzte;

a távol levő vagy ismeretlen tartózkodásuk részére gondnokul dr. Ötvös Aladár nyitrai ügyvédet kirendelte, és kiemeli, miként az érdekeltek elmaradása a kártalanítás fölött az érdemleges határozat hozatalát nem gátolja. Nyitra, 1909. évi április hó 6-án.

Donát, t. jegyző. 72. 3-3. Sándor, kir. trvsz. elnök.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István

úri és női fodrász

Nyitra, Tóth Vilmos utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufrukat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj- és szakálfestést, ugyszintén tyukszemvágást jutányos áron. 92. 47-52.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Ugyanott egy fiú tanoncnak felvétetik.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Szabó Imre temetkezési vállalata Nyitrán.

Üzleti helyiség: Hid-utca I. sz. — Lakás: Hid-utca 2. sz. (saját ház).

Telefon szám 57.

50. 8-10.

Diszes üveges gyászkocsi.

Mindenkor nagy választék **sirkoszorokban, szalagokban** igen jutányos áron.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

2. 18-52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltőket, reverendákat, címádkat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

SINGER Co. VARRÓGÉP RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

NYITRA, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 15. SZÁM.

94. 51-52.

Ezen jelzéssel ismer-

hetők fel azon üzle-

tek, a melyekben a

SINGER-varró-

gépek árusítatnak.

Ezen jelzéssel ismer-

hetők fel azon üzle-

tek, a melyekben a

SINGER-varró-

gépek árusítatnak.

Óvjuk ezennel vevőinket leghatározottabban oly gépektől, melyek más kereskedők által „Eredeti Singer” név alatt ajánltatnak. Miután mi gépünket sohasem adjuk kereskedőknek, a más oldalról ajánlott „Eredeti Singer” gépek csak régi, használt, harmadik kézből beszerzett varrógépek lehetnek, melyekért nem garantálunk és az esetleges pótrészeket nem szállítunk.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

1. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.